

L'estrena de l'edifici, suara restaurat, Fontana d'Or, marc dels més adients per a manifestacions selectes, tingué celebració el 8 de novembre de l'any passat 1973 i baix el signe precisament d'un important programa d'obres exclusivament de música medieval catalana. L'acte anà a càrrec del conjunt barceloní «Ars Musicæ» especialitzat en l'acurada interpretació d'obres del gènere esmentat, i per altra part, d'un arcaïsme i sabor inconfundible per ésser traduït a través de partitures i instrumental d'època. El grup de professors estava integrat per:

Roman Escalles, director, qui, a més, s'encarregava, segons conveniències, dels papers de flauta i de xirimia.

Xavier Torra, veu de tenor.

Joaquim Proubasta, veu de baix.

Llaura Almerich, llaüt i arpa medieval.

Sergi Casademunt, viola d'arc.

Jordi Jené, sacabutx i percussió.

Joan Moreu, viola de mà i salteri.

Jordi Soler, viola d'arc.

Salvador Mas, espineta.

LA FONTANA D'OR

Caixeta ideal de ressonància

Recital - Ars Musicae

Els quals, en fusió perfecta i amb tota propietat ens oferiren el següent programa, prèviament comentat detalladament per a millor coneixement formal i històric del seu contingut:

- Cedit frigus, (conductus) de l'escola de Ripoll, segle XIII.
- Sanctus ad honorem virginis, (tropus) segons manuscrit de l'Orfeó Català, S. XIII.
- Polarum regina, llibre vermell de Montserrat, S. XIV.
- Epístola farcida de les festes de Sant Esteve, Ms. provençal, S. XIII.
- Estampida reial, provençal, S. XVI.
- Cant de la Sibila, Ordinarium gironí (1550).
- Can veí la Lauceta, de Bernat de Ventadorn, S. XII-XIII.
- Amors Mercè no sia, Sant Joan de les Abadesses, S. XIII.
- Dança de la mort, llibre vermell de Montserrat, S. XIV.
- Ternari, (Tradicional S. XIV), Misteri d'Elx.

per Francesc Civil i Castellví

El mestre Civil, en la presentació de "Ars Musicae"

- Pavana III, de Lluís e Milà, S. XVI.
- Baixa dança de Barcelona, Manuscrit Bruselles, S. XV.
- Agnus Dei, (Missa de Barcelona), S. XIV.
- La guerra, (fragments), Mateu Fletxa el Vell, S. XVI.
- Bella de vós són amorós, Cançoner del Duc de Calàbria, S. XVI.
- Fantasia, Pere Albert Vila, S. XVI.
- Què faran del pobre Joan, Mateu Fletxa el Vell, S. XVI.

Si no ens és fàcil de prodigar-nos en detalls concernents a l'interès prou manifest d'aquest recital, podem, no obstant, mencionar com a més aplaudits els títols de Pere Albert Vila, el cèlebre compositor-organista de la Seu barcelonina, a Mateu Fletxa el Vell i al viuhelista compositor també Lluís de Milà, personatges tots ells d'acreditada importància en l'antologia musical catalana. Endemés, cada instrument, cada exemplar, era més o menys objecte de cu-

riositat per part de l'inquiet auditori, entre altres, una bella — xirimia —, primitiva versió de la — dolçaina — esdevinguda el nostre modern — oboe —. També restava astorat el públic davant del — sacabutx — d'excel·lent embalum i llargada, el mateix, junt amb el (llaüt), que en altre temps, en esglésies i catedrals, reforçava els greus de les capelles de cant. Esmen-tem igualment les boniques mostres de la (viola d'arc) instrument al que l'Arxiprest d'Hita dedicava, en l'antigor, aquets delictes versos:
La — vihuela de arco — fas dulces bayladas,
Adormiendo a veces muy a las vegadas.
Voces dulces, sabrosas, claras, et tambien

[pintadas,

A las gentes, alegre, toas las tiene pagadas.

A proposta dels organitzadors de l'acte tingué, el firmant d'aquest modest comentari, el gust de llegir com a pòrtic unes breus quartilles al·lusives, en les que, tot primer, es ressaltava l'encert dels dirigents de Fontana d'Or en inaugurar tan remarcable edifici amb el salpàs de

*Un moment de l'actuació
de "Ars Musicae"*

tonades i ecos vibrants d'harmonies i de contrapunts llegats per les generacions de ministrils d'antany i així d'habilitar murs i estancies del mateix per a ben rebre i constantment renovar l'influx admirable i reconfortant de l'art diví de les Euterpes i dels Orfeus haguts i per haver.

Sembla que en un principi la Fontana d'Or ha sigut residència dels comtes de Barcelona i Girona, esdevenint després propietat dels reis de Catalunya i Aragó, aquests últims tan amants, com sabut, de les arts, començant per Joan II, inspirat poeta, músic i protector dels trobadors. A ell es degué la instauració en la Ciutat comtal del Consistori del Gai Saber. Per això ens apar copsar encara per aquests tinells medievals les passes i sentir els accents d'algún que altre — rondell — dels llavors Cerverí de Girona, Vidal de Besalú, o del mateix Bernat de Ventadorn adreçant-se, com avui dintre uns moments, a la seva ideal Luceta.

La casa reial catalano-aragonesa, mantenia permanent, una capella de músics i de cantors, un dels últims mestres de la qual hauria estat precisament el Beneficiat de la Seu gironina, Guillem Molins, que quan l'estada de la reina Joana en aquest edifici en temps d'adversitat, suposem haver intervingut en l'educació musical del jovenet i futur rei Ferran. El fet és que restablerta la relativa calma ja figura nostre Be-

neficiat com a mestre de la Capella reial aragonesa a Barcelona.

També és possible que més endavant l'Emperador Carles V, en la jornada de Perpinyà de 1538, personalment o part del seu nombrós acompanyament de cavallers s'hostatjés en aquesta o en la veïna residència dels Solterra i que fervent i molt entès melòman, el Cèsar hagués sigut obsequiat amb cantades i tocades pel carrer o patis dels Ciutadans. Com també és versemblant que, més endavant, pernoctés en aquesta casa el compositor Mateu Fletxa, nebot del Joan Fletxa, l'autor precisament d'alguna obra que avui està ací programada. Formava el tal nebot, molt bon compositor, en el sèquit de la Infanta D.ª Maria, germana de Carles Quint, per cert molt notable claricordista, la qual es dirigia a Praga pel seu desposori. Igual parada o estatge hi faria, l'any 1548, el seu nebot, Felip II, quan les seves jornades d'Itàlia, Flandes i Alemanya en 1548, llavors príncep encara i molt jove: tot just una vintena d'anys. En tal desplaçament l'acompanyava tot allò més selecte del regne en lletres i en arts; els cantors i instrumentistes més hàbils, Antonio de Cabezón al front d'ells, aquell famós compositor i organista, cec de naixement, sempre, arreu, tan admirat, i fins un eixam de — cantorillos típles — a cura del notable vihuelista Luys de Narvèez. Passava

l'expedició per Barcelona versmig octubre, camí de Roses on els esperava, per a Genova, una flota de cent naus. El dia 10 havien estat a Montserrat. Es doncs de creure que tocarien Girona voltants de les Fires de Sant Narcís; com també que hi gaudirien d'algunes hores o dies de repòs, aprofitant-los per a l'estudi i perfeccionament del respectiu repertori, o, perquè no, per a la celebració de cantades en aquesta mateixa mansió de la Fontana. Car el príncep Felip, igualment molt entès en música, prou motiu tindria per a exigir als seus la més alta preparació, havent certament de fer corrent tan dilatada jornada i pels païssos nòrdics a la no poca rivalitat de similars capelles de cant, sobretot les de Flandes.

Hom ha de tenir en compte, en quan al caràcter de la música dels segles XVI i anteriors, i particularment a la que correspon a la família dels Austries, que llavors, en la cort imperial, no es feia o no es componia música, pel sol goig

en sí o per a l'únic fruïr dels cortesans, sinó, i dintre un ordre més superior, per a la major glòria de Déu. Així ho declaren les instruccions de Carles Quint, d'acord amb les —Lleis Palatines—promulgades per Jaume III, de Mallorca, adoptades en son dia per la Casa Reial de Catalunya i Aragó. Aquest extrem ens garanteix de la bonesa i valor tècnic, per altra part, sempre relatiu comparat amb l'estat actual de la música, de les obres que ens té programades —Ars Musicæ—.

I així prengué fi el nostre pregó, restant-nos ara solament el testificar del rotund èxit d'aquest acte inaugural, per altra part, reprès el dia següent, sempre amb les mateixes mostres de complaença i de renovada i nombrosa assistència, amb una expressiva enhorabona envers la Directiva de Fontana d'Or per la iniciativa d'organitzar tan instructiu i simpàtic acontejament filarmònic.

